

Nas tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

8. leto / številka 34

V Celovcu, dne 23. avgusta 1956

Cena 1 šilling

Za naše pravice

„Vse, kar imam, imam od svojega slovenskega jezika, od slovenske besede, od slovenske pesmi, od svoje dobre matere in očeta, od vas, dragi Slovenci. Srečen sem, da sem Slovenec.“

Tako je na proslavi v Slovenskem kulturnem parku v Clevelandu (USA) v lepi slovenščini zaključil svoj govor guverner Frank Lovše, sin slovenskih staršev, ki se je povzpел do te pomembne in častne službe v ameriški zvezni državi Ohio. Odgovarjala bi nekako deželnemu glavarju; država Ohio ima 8 in pol milijona prebivalcev, to je poldrugi milijon več kot celotna Avstrija.

Izbrali smo besede tega moža, ki združuje v sebi kremenito slovensko zavest in zvestobo svoji državi, kot napotilo kako je treba pravilno pojmovati narodno pripadnost. To je posebnega pomena za nas koroške Slovence in za tiste, ki so dolžni manjšinam ustavno zajamčene narodnostne pravice uresničiti.

Dne 21. avgusta se je vršilo posvetovanje ožjega odbora Narodnega sveta koroških Slovencev ter predsednikov posameznih organizacij.

Predsednik Narodnega sveta dr. Joško Tischler je poročal o sprejemu slovenske delegacije pri zvezni vladi dne 21. julija 1956. Po daljšem razgovoru je vzela seja poročilo na znanje ter izrekla članom delegacije zahvalo.

Na podlagi iz poročila izvirajočih ugotovitev je bila sprejeta posebna resolucija, katere oblikovanje na drugem mestu.

V svojem nadaljnjem poročilu je podal predsednik pregled vseh korakov, ki so bili storjeni, odkar je bila podpisana Državna pogodba dne 15. maja 1955.

1. Dne 1. septembra 1955 se je vršil razgovor pri g. deželni glavarju Wedenigu na osnovi posebnega pisma prosvetnega ministra dr. Drimmla o ustanovitvi lastne gimnazije za koroške Slovence v Celovcu. Ker za realizacijo tega načrta jeseni 1955 ni bilo več zadosti časa, sta pri tej priložnosti slovenski zastopnika zahtevala, da se jeseni 1956 odpreta prva dva razreda in se do tega časa izvrši vse priprave za redno poslovanje šole.

2. Takoj po podpisu smo podvzeli vse potrebne korake, da je prišlo do skupne spomenice koroških Slovencev in Gradiščanskih Hrvatov. Slovenska spomenica je bila 11. oktobra 1955 izročena zvezni in deželni vladi.

3. Dne 11. novembra 1955 je bila na Dunaju tiskovna konferenca, katero sta priredili obe osrednji organizaciji koroških Slovencev. Na njej je bila dana domačim in inozemskim časnikařem možnost, da se podrobneje poučijo o spomenici in dejanskem narodnostnem položaju v deželi.

4. Dne 12. novembra 1955 je prosvetni minister g. dr. Drimml sprejel slovensko delegacijo, ki mu je izročila podrobno izdelan načrt lastne srednje šole.

5. Dne 7. marca 1956 smo poslali prosvetnemu ministru sporočilo, da smo za prva dva razreda lastne gimnazije prejeli zadostno število prijav in sicer nad 60; priložen je bil tudi seznam potrebnih učnih moči za to šolo. Predlagani so bili izključno avstrijski državljani, Korošci, ki so študirali na avstrijskih srednjih šolah ter sedaj že na njih redno poučujejo.

6. Dne 23. marca je prosvetni minister odgovoril, da je potreben za gimnazijo v smislu člena 7 poseben zakon in ker je trenutno parlament razpuščen, bo o tem zakonu razpravljali šele novi parlament, ki bo izvoljen dne 13. maja.

7. Vloga na prosvetnega ministra z dne 15. 5. 1956, v kateri je bilo naglašeno, da je v smislu razsodbe Vrhovnega državnega sodišča (Oberster Gerichtshof) besedilo Državne pogodbe samo po sebi že državni zakon in so potrebne za njegovo uresničenje le izvršne odredbe in ne povsod novi zakoni.

RESOLUCIJA

Odbora Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem sta na svojih sejah po poročilih delegacije o sprejemu pri zvezni vladi dne 21. julija 1956 sklenila naslednjo sporazumno resolucijo:

1. Ugotavljamo z ogorčenjem, da zvezna vlada kljub Spomenici in konkretnim predlogom s strani koroških Slovencev v dobi 14 mesecev po podpisu Državne pogodbe ni ukrenila ničesar za uresničenje določil člena 7 Državne pogodbe.

2. Izredno smo vznemirjeni, ko iz poročila naše delegacije posnemamo, da tudi zvezna vlada ne polaga potrebne važnosti na reševanje manjšinskega vprašanja v smislu s členom 7 Državne pogodbe prevzetih obveznosti v zaščito slovenske manjšine na Koroškem.

3. Mnenja smo, da tako zadržanje odločujočih in odgovornih činiteljev le še pospešuje protislovensko gonjo v deželi.

4. Odbora soglasno poudarjamo, da je stališče Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem k členu 7 Državne pogodbe jasno izpovedano v Spomenici koroških Slovencev, ki je bila 11. oktobra 1955 predana zvezni in deželni vladi.

5. Pričakujemo, da bo zvezna vlada držala svojo besedo, dano naši delegaciji dne 21. julija 1956, in uresničila člen 7 Državne pogodbe v jeseni 1956 po predhodnem sporazumu z zastopstvom obeh imenovanih osrednjih organizacij koroških Slovencev.

6. Zvezni kancler inž. Raab je v razgovoru z našo delegacijo dne 21. julija 1956 poudaril tudi finančno stran reševanja člena 7. Z ozirom na to opozarjamo tako zvezno kakor tudi deželno vlado, da pravočasno v svojih proračunih za leto 1957 predvidita tudi potrebna finančna sredstva.

Komunistična stranka v Zapadni Nemčiji prepovedana

Po pet let trajajočem procesu je zapadnonemško Ustavno sodišče izdalo razsodbo, s katero ugotavlja, da je obstoj nemške komunistične stranke protiustaven, ker je cilj te stranke izvršiti nasilen prevrat ter uničiti demokratične svoboščine. Odredilo je tudi razpust strankine organizacije ter za delbo njenega premoženja.

Komentarji o tej odločitvi so bili precej deljeni. Poleg nesporne načelne utemeljenosti razsodbe se pojavlja vprašanje o politični primernosti in potrebi tega ukrepa. Sama po sebi sedanja nemška komunistična stranka ni predstavljala nobene neposredne nevarnosti. Stela je le 70.000 članov, v parlamentu ni imela nobenega poslanca. Pač pa je imela okrog tisoč uradov po celotnem te-

ritoriju zapadnonemške republike, izdajala je 13 dnevnih časopisov, 4 tednike, dva mesečnika. Takoj po izidu odloka je policija izvedla po strankinih lokalih hišne preiskave in jih zanečutila. Na vzhodu so zaradi tega ukrepa nastali za mnogi skup.

Procesi v Poznanju — brez tujih opazovalcev

Poljsko poslanstvo v Parizu je sporočilo Mednarodni zvezi pravnikov, da je varšavska vlada odklonila vžum dvema francoskima pravnikoma, ki sta se nameravala podati v Pozanj, da kot opazovalca prisostvujeta sodnim obravam proti obtoženemu nedavnih krvavih protikomunističnih nemirov v tem mestu.

Zatišje na Cipru

Po poročilih z otoka Cipra je ondota uporniška organizacija ustavila sovražnosti in že nekaj dni vlada na otoku mir ter ni bilo izvršeno nobeno novo teroristično dejanje.

Izgleda, da so v sklopu ciprskega gibanja za priključitev Grčiji prevladali zmerni elementi, ki so pripravljeni na nova pogajanja z britansko vlado za samoupravo na otoku ter kasnejšo priključitev Grčiji na podlagi samoodločbe prebivalstva.

V Londonu menijo, da je sam voditelj gibanja za priključitev, nadškof Makarios, ki so ga Angleži pregnali na Sejšelske otoke v Indijskem oceanu, svetoval svojim pristajšem zmernost. Napovedujejo tudi prihod Makariosa v London ter njegovo sodelovanje pri pogajanjih.

Tudi atenska vlada, ki je doslej vsaj mo-

ralno in politično podpirala uporniško gibanje je pozvala ciprsko prebivalstvo k zmernosti.

Krvava bilanca. Od izbruha krvavih nemirov aprila 1955 pa do minulega četrtka, ko je uporniška organizacija EOKA ponudila premirje in istočasno ustavila sovražnosti, je izgubilo življenje 146 oseb. V 16 mesecih je bilo ubitih 42 angleških vojakov, trije policaji, šest angleških civilistov, a 200 Angležev je bilo ranjenih. Uporniki so ubili tudi 56 ciprskih Grkov, ki so bili osumljeni sodelovanja z Angleži. Nadaljnji še 11 pa jih je izgubilo življenje pri zatiranju neredov. V istem času je na otoku eksplodiralo 871 bomb, ki so jih nastavili uporniki. Nadaljnjih 300 pa so odkrili in jih napravili neškodljive, še preden so mogle eksplodirati.

O obisku delegacije na Dunaju je predsednik poročal na prvem mestu. Vsi storjeni koraki so bili v celoti odobreni in sprejeti tudi vsi potrebni sklepi za nadaljnje delo.

Odborniki so v svojih izvajanjih ponovno naglasili, da je celotno besedilo člena 7, ki je bilo vnešeno v državno pogodbo za zaščito manjšin, po soglasnem sklepu avstrijskega parlamenta postalo del avstrijske ustave in imamo mi kot avstrijski državljani pravico in celo dolžnost, da tirjamo izvajanja ustave. Zvezna vlada in parlament, ki sta Državno pogodbo odobrila in podpisala, pa imata dolžnost, da tudi izvajata ta del ustave, ki daje slovenski manjšini pravice na šolskem, gospodarskem, upravnem in kulturnem področju.

- K R A T K E V E S T I -

Na splavu so prepluli Atlantski ocean traje Kanadčani pod vodstvom 29-letnega Francoza Beaudota. Vožnja je trajala 87 dni. Splav je gnal proti cilju zalivski tok. Med vožnjo so doživeli več hudih viharjev in so jih nemilo premetavali do 10 metrov visoki valovi. Vožnja je trajala dalje, kot so drzni „splavarji“ računali in po 30 dneh jim je pričelo zmanjkovati hrane. Vsak dan so si razdelili po en kos kruha, tenko namazan z mesno pasteto, in en krompir. Včasih so ujeli tudi kako ribo. Po triumfalnem sprejemu v angleški luki Falmouth je oceanske splavarje zaprla policija, ker so ilegalno (brez vizuma) stopili na angleška tla.

Po pretepu z južnotirolskimi fanti v vasi Vintl v Pustriški dolini je umrl italijanski finančni stražnik Raimondo Falqui. Aretiranih je bilo 14 domačinov in oblasti so odredile raztelesitev trupla, da ugotovijo, ali so Falqui-jeve poškodbe v vzročni zvezi s klofutami, ki jih je bil prejel.

Ne več šivane, temveč zlimane obleke bodo začeli kmalu izdelovati v Sovjetski zvezi, je objavilo moskovsko ministrstvo za lahko industrijo. Proizvodnjo oblek nameravajo na ta način stopnjevati, da bodo počasno šivanje nadomestili s posebnim hitrim limalnim postopkom, čigar podrobnosti pa ostanejo zaenkrat sovjetska skrivnost.

Mlad orel je napadel neki izletniški avtomobil pri Jaufenskem prelazu na Južnem Tirolskem. Presenečeni vozač, milanski „Poz“, se nenaadno mladi „orel“ višav“ zaletel v vetrno šipo, jo zdrobil ter drl v notranjost avtomobila. Urednikova žena je pri tem padla v nezvest. Martio se je končno le ojunatil, pograbil slahutajočega pičla ter ga porinil iz avtomobila, nakar se je orel nemotoma dvignil nazaj v svoje višave, ker je obidno spoznal, da je avtomobil zanj pretesen.

Umril je v Londonu kardinal Griffin, nadškof westminsterski, po daljši mučni bolezni v starosti 57 let. Bil je najstariji škofski dostojanstvenik v Veliki Britaniji in se je ponovno javno zavzel za preganjanje kristjane onstran železne zaves, posebno ob obiskih oblastnikov v poštevi prihajajočih držav.

Nizozemska kraljica Julijana ne bo odstopila, poročajo iz Haaga. Posebna komisija, ki je bila sestavljena na željo kraljice in njenega soproga princa Bernarda v nalogu, da razišče okoliščine, pod katerimi je prišlo do objave znanih novic o sporu v kraljevski družini zaradi „čudodelne ozdravljevalke“ Grete Hofmans, je končala svoje delo, vendar njene ugotovitve niso bile objavljene. Predstavnik vlade je zgolj izjavil, da so „čudodelki“ — ki doslej ni mogla ozdraviti na pol slepe najmlajše kraljevske hčerke, princeze Marijke, — svetovali, naj se poda v Južno Ameriko, kjer ima precej znanec. Slišati je tudi, da se namerava princ-soprog Bernard podati za nekaj mesecev na svoja posestva v Vzhodni Afriki.

Belgijski rudarji so stopili v stavko po nesreči v Marcinelle (glej poročilo na tretji strani). Zahtevajo od oblasti uvedbo potrebnih varnostnih mer za preprečitev številnih rudniških nesreč.

300 grških otrok, ki so bili za časa grške državljanske vojne pred letom 1948 odpejani v Albanijo, se je sedaj na krovu nek grške ladje vrnilo v domovino.

Sovjetski maršal Malinovski je bil imenovan za novega vrhovnega poveljnika vojnih sil „Varšavskega pakta“, ki je nekaj vzhodni protitež Atlantske obrambne organizacije na Zapadu.

Kardinalski konzistorij ali seslanek na merava po vesteh iz Vatikana sklicati prihodnjo jesen papež Pij XII. z namenom, da proglasi papež Inocenc XI. za svetnika.

Politični teden

Po svetu ...

Sueška konferenca v Londonu

Napovedana sueška konferenca v Londonu se je začela kot je bilo določeno na programu, le brez glavnega udeleženca, Egipta, čigar prostor pri posvetovalni mizi 24 držav v veliki plesni dvorani razkošno elegantne palače Lancaster House je ostal prazen. Toda kljub odsotnosti egiptovskih uradnih zastopnikov se je več drugih delegatov v tej ali oni obliki predstavljalo kot zagovornike egiptovskih interesov.

Egipt se je z odklonitvijo udeležbe spravljal v položaj, katerega neprijetnosti se začel tudi Nasser sam polagoma zavedati. S svojo izolacijo se je spravljal v odvisnost od svojih „prijateljev“ in „podpornikov“, ki ga izkoriščajo za svoje politične manevre.

Šepilov glavni advokat Egipta

Sovjetska zveza je namreč kljub vsem časopisnim in radijskim izjavam v prid Egipta poslala svojega zunanjega ministra Šepilova v London in Egiptčani z velikim nezaupanjem zasledujejo zaupne pogovore med Šepilovom in angleškimi ter ameriški diplomati. V nekaj dneh sta se Šepilov in ameriški zunanji minister Dulles trikrat sestala.

Spremenjene vloge

Londonska konferenca nudi zanimivo spremembo v primeri z dosedanjimi mednarodnimi konferencami. Dotlej je bilo običajno, da sta Velika Britanija in Francija vedno igrali vlogo pomirjevalcev med Sovjetsko zvezo in Ameriko, sedaj pa, ko sta Velika Britanija in Francija glavna oškodovanca pri podržavljenju Sueškega prekopa, pa „neprižadeti“ veselijo Amerika in Sovjetska zveza poskušata posredovati.

Dullesov načrt

Ameriški zunanji minister Dulles je izdelal načrt za upostavitve mednarodne ustanove, ki bi naj upravljala in nadzorovala promet v Sueškem prekopu ob udeležbi Egipta in pod okriljem Združenih narodov. Velika Britanija in Francija sta po nekaterih spremembah pristali na ta predlog.

Šepilov je predlagal, da naj ta konferenca sklene samo splošna načela o ureditvi sueškega vprašanja, a pozneje se naj sestane nova konferenca, ki bi ob udeležbi Egipta sprejela dokončno formulacijo nove mednarodne pogodbe o plovbi v Sueškem prekopu. Indija in arabske države pa poskušajo, očitno po naročilu Egipta, odvzeti Sovjetski zvezi legitimacijo glavnega zagovornika egiptovskih interesov, kajti v Kairu so si že na jasnem, da bo treba sovjetsko diplomatično podporo prav tako drago plačati kot dobave sovjetskega orožja.

Arabska solidarnost se krha

Na Zapadu računajo z dolgotrajno krizo zaradi Sueza in se tudi pripravljajo na morebitno zaporo prekopa. Ameriški, britanski, nizozemski in francoski petrolejski in pomorski strokovnjaki že izdelujejo načrte za preskrbo Evrope s petrolejem iz Severne in južne Amerike. Po arabskih državah so te vesti izzvale negotovost ter so grožnje o podržitvi ondotnih petrolejskih družb (po večini ameriških in angleških) utihnile. V preveč živem spominu jim je še Mossadekova usoda v Perziji, kjer je podržavitev petrolejskih podjetij in izgon angleških strokovnjakov izzvala popolno ohromitev petrolejske proizvodnje in s tem tudi izostanek dohodkov za državo. Tuje družbe plačujejo od 15 do 50 odst. dobička raznim arabskim vladarjem, kot n. pr. kralju Ibn Saudu. Seveda bi z usahnitvijo petrolejskih vrelcev usahnili tudi tok dolarjev. In pri denarju se tudi panarabska solidarnost neha. Tako poročajo, da je vlada Saudijske Arabije nenadoma brez komplimentov poslala v domovino skupino egiptovskih častnikov, ki bi naj vežbali saudijsko armado.

Stevenson kandidat za predsednika USA

Ena izmed obeh glavnih političnih formacij v Združenih državah, Demokratska stranka je minuli teden na sestanku delegatov v Chicagu izbrala svojega kandidata za predsedniške volitve, ki bodo v novembru. Guverner države Illinois Adlai Stevenson se bo pomeril z Eisenhowerjem, ki bo kandidiral za Republikansko stranko. Slednja bo sicer imela svoje zasedanje šele prihodnji teden, vendar je skoraj gotovo, da bo potrdila sedanjega predsednika Eisen-

howerja tudi za kandidata za naprej. Volilna borba bo vsekakor zanimiva in izid negotov. Čeprav je Eisenhower v Ameriki zelo priljubljen, je njegova štiriletna uprava marsikoga razočarala (vseh ni mogoče nikdar zadovoljiti!) in povrh tega njegovo ne baš trdno zdravstveno stanje vzbuja pomisleke tudi pri nekaterih njegovih pri-
staših.

... in pri nas v Avstriji

Poletne počitnice in politično mrtvilo

Notranjepolitično življenje je bilo v zadnjem tednu zelo mirno. Večina ministrov in poslancev se nahaja še na počitnicah in so uradi po mestih na pol prazni. Za mizami dremljejo le uradniki, ki bi naj reševali neodložljive zadeve redne uprave.

Hrup okoli nameravnega povišanja cene električnega toka se je precej poglobil in izgleda, da se črnogled napovedi socialističnega časopisa o ustavitvi dela na električnih centralah v gradnji le ne bodo uresničile ter da bodo le nekako že premostili denarno zadrego, ki je zavladata zaradi zamude, ki je nastala pri dosegu posojila Svetovne banke, o čemer smo že zadnjič izčrpno poročali.

Starostna renta za podjetnike

Predsednik Gospodarske zveze (Wirtschaftsbund) Wagner je izdal proglas na vse samostrojne podjetnike in obrtnike, da čimprej odgovorijo na vprašalne pole, ki jih je v zvezi z novoizdelanim osnutkom zakona za strošno preskrbo samostojnih oseb razposlala zvezna zbornica. Ta nova renta bi naj nadomestila dosedanje podporne prispevke, ki so jih izplačevale doslej trgovinske zbornice ostarelim in potrebnim članom. Po novem osnutku bi pa naj renta pripadala vsakemu upravičencu, ki je dosegel gotovo starostno dobo, brez oziroma na njegove premoženjske razmere, to je na stanje potrebe. Bila bi prava renta, za katero bi podjetniki plačevali prispevke in bi bila tudi po znesku višja od dosedanjih podpor trgovinskih zbornic.

Najtežje vprašanje, ki pa še ni rešeno, je ustvaritev potrebnega denarnega fonda za izplačevanje rent. Gospodarski krogi hočejo, da bi dosedanje prispevke, ki so jih vplačevali člani trgovinskih zbornic za podporne fond, uporabili za novo rento, povrh tega bi pa se naj v ta sklad stekal tudi del obitnega davka. Vsekakor zadeva je še v

Velike in male novice z velesejma

Pri nas na Koroškem smo pa bili minuli teden v znamenju velesejma. Že prejšnji petek so našli 200.000 obiskovalcev letošnjega velesejma. Usoda je hotela, da je bil 200.000 obiskovalec velesejma okrajni zdravnik dr. Riedl iz Wolfsberga. Uprava mu je poklonila lep aparat za kuhanje črne kave „Espresso“ znamke Bavaria.

Odlični gostje in koalicijske vožnje s helikopterjem.

Pa tudi odlični obiskovalci so se kar vrstili na razstavišču.

Taki obiski so za razstavljalce, posebno za gostinske obrate vedno nekaj posebnega, skoraj razburljivega, kajti vsak upa, da bodo odlični gostje obiskali njegov paviljon ter da utegne o tem tudi časopisje poročati, ali pa da bodo odlični ogledovalci o njihovih proizvodih delali vsaj ustno propagando med prijatelji.

Komaj je odšel kancler ing. Raab, ki je otvoril velesejem, se je čez dva dni nato pojavil finančni minister dr. Kamitz in nekaj dni za njim pa zunanji minister ing. Figl v družbi svojih strankarskih prijateljev iz OeVP. Potem je bila vrsta na socialističnih veljakih. Minuli četrtek sta si v spremstvu deželnega glavarja Wedeniga ogledala velesejem podkancler dr. Schärff in notranji minister Helmer. Poleg deželnih funkcionarjev socialistične stranke so prišli k sprejemu tudi predstavniki OeVP z deželnim predsednikom stranke Gruberjem in tajnikom Flucherjem na čelu. Koalicijsko razporedenje je bilo jako dobro, kar je sklepali tudi iz dejstva, da sta se oba najvišja strankarska predstavnika na Koroškem, deželni glavar g. Wedenig in deželni predsednik OeVP, Gruber, skupno vkracala na helikopter ter veselo dvignila nad razstavišče ter nato podjetno zakrožila nad deželno prestolnico.

pripravljalnem štadiju in bomo o njenem nadaljnjem poteku sproti poročali.

Zaklad Hitlerjeve telesne straže

Precej razburjenja pa so zbudile vesti o zakladu nekdanje Hitlerjeve telesne straže, posule „SS-Leibstandarte Adolf Hitler“ neke v bližini Linza. Baje je ta edinica ob koncu vojne na umiku z Dunaja morala v bližini Linza zakopati svoj v Rumuniji in na Madžarskem naropani zaklad. Da omogoči hitrejši umik pred napredujočimi sovjetskimi četami, je njen poveljnik Sepp Dietrich ukazal, da naropane dragocenosti, stare slike in denar zakopljejo na nekem polju blizu Linza.

Pred nekaj tedni so pa baje pooblaščenca Seppa Dietricha, ki svobodno živi v Zapadni Nemčiji, prišli preko meje, izkopali zaklad in ga odnesli na Bavarsko. Iskalci zaklada menda niso zbudili pri ljudeh nobene posebne pozornosti, ker so v bližini baš tisti čas kopali neko novo cesto.

Šele ko so se začele širiti čudne govorice o skrivnostnih kopačih, je zadevo začela raziskovati tudi policija, ki pa ni mogla ničesar ugotoviti vprav zato, ker je zaradi cestnih del v teku ves v poštev prihajajoči del zemlje razrit. Spricho visoke poletne sezone take novice niso nič čudnega. V mirnih časih so časopisi pisali o čudnih pošastih v kakem jezeru, danes pa z ozirom na še žive spomine na vojne čase zgodbe o skrivnostnih vojaških blaginjah bolj „vlečejo“.

Letos rekordni tujski promet

Ker ni političnih novic, pa so na Dunaju v zadnjih dneh izračunali nekaj števil o letošnjem razvoju tujkega prometa. Sezona še ni zaključena, zato še ni definitivnih števil na razpolago, ampak le podatki o predsezoni. Kljub neugodnemu vremenu je bil obisk tujcev v predsezoni za 100 odst. višji kot lani ter so dohodki v tujih valutah dosegli vrednost 190 milijonov šilingov. V juniju so pa ti dohodki narasli na 395 milijonov šilingov. Iz teh števil sklepajo, da bo dotok tujcev v glavni sezoni močno prekoračil lanski rekord.

V mesecu maju je prišlo v Avstrijo blizu 600.000 tujcev. Največje število nočnin so zabeležili v Nižji Avstriji, na Dunaju in na Gradiščanskem. Za njimi pride Koroška, ki znatno prednjači pred ostalimi zveznimi deželami.

Promet na obmejnih postajah je zelo živahen, posebno z Italijo pri Vratih in pri Schärdingu na avstrijsko-bavarski meji. Še nekaj številčnih zanimivosti: 41 odstotkov tujcev prispe k nam z lastnimi avtomobili, 42 odst. se pripelje po železnicah, ostali pa z avtobusi, letali ali z avtostopom.

Helikopter treščil na tla. — Žrtve.

Helikopter je srečno pristal in se dvignil v višino z novimi gosti. Tako je šlo ves dan, dokler se pri nekem popoldanskem dvignu ni odtrgal zračni vijak. Helikopter je začel hitro padati proti tlu. Duhaprisotni pilot je poskušal pristati na majhnem jezercu sredi razstavišča, toda letalo je dva metra pred obalo treščilo v razstavno lopo nekega razstavljalca „močnih krmil“ za prašiče. Lopa se je pod težo udarca vdrla. Dva tolsta prašiča, ki sta nič hudega sluteč tam molče (ali s kruljenjem) izpričevala uspešnost krmilnega sredstva, sta bila pri priči mrtva. Pač žrtvi letošnjega velesejma. Sicer pa nista bila edina iz njunega rodu, ki sta morala dati življenje za uspeh sejma. Razstavljallec sam je zadnji trenutek ušel usodi, ker je veter bližajočega letala odpihnil njegove reklamne letake in je stekel za njimi, da jih ujame. Letalo je pri svojem padcu težko ranilo dve ženski, ki sta bili takoj prepeljani v bolnico. Letalo je bilo zelo poškodovano, njegov trup je bil podoben zmečkani harmoniki, le oba reklamna napisata firme Leitgeb sta ostala skoraj nedotaknjena.

Pilot in dva potnika pa razen nekaj oteklin in prask od udarcev niso utrpeli hujših poškodb. Pač pa so prestali precej strahu.

Ollenhauer: „Bonnske politike ne delajo v Celovcu“

Minulo soboto si je ogledal velesejem tudi predsednik zapadnonemške socialistične stranke Ollenhauer, ki preživlja svoje počitnice ob lepih koroških jezerih. Spremljali so ga na obhodu funkcionarji velesejma in odličniki tukajšnje socialistične stranke. Vodstvo velesejma je prominentnemu gostu iz Zapadne Nemčije priredilo tudi okusno južino, pri kateri je Ollenhauer imel krajši govor o napredku velesejma.

Ko so ga novinarji vprašali, kaj misli o

SLOVENC

doma in po svetu

MARIBORSKO GLEDALIŠČE V MINULEM LETU

V minuli sezoni je mariborsko gledališče dalo devet premierskih predstav. Upriporili so naslednja dela: „Obsedno stanje“ (Camus), „Hiša v Montevideu“ (Goetz), „Či zoveš hujdiča“ (Drda), „Marianna Pineda“ (Lorca), „Puntilla in njegov hlapec Mattia“ (Brecht), „Svetloba velike samote“ (Hofman), „Siegfried“ (Giraudoux), „Vročica kri“ (Patrick) in otroško igro Marije Brenkove „Najlepša roža“. Po narodnosti so bili avtorji: Dva Slovence (Hofman in Brenkova), dva Francoza, po en Avstrijec, Čeh, Španec, Nemec, Američan.

Krstno predstavo je doživelo slovensko izvirno delo Branka Hofmana „Svetloba velike samote“, kot umetniške uspehe pa vrednoti ljubljanski dnevnik „Ljudska pravica“ uprizoritev Camusa, Lorce, Brechta, Giraudoux-ja, Patricka in Brenkove, ter ugotavlja: „Delo, ki je bilo s strani občinstva najpristraneje sprejeto: Patrick: „Vročica kri“. — Njen avtor je Amerikanec irske ga pokolenja.

Vodstvo gledališča je že tudi sestavilo načrt za prihodnjo sezono, v kateri namenjajo uprizoriti deset del. Med drugimi je na programu tudi „Veleja“ dr. Antona Novčana, nekdanjega jugoslovanskega konzula v Celovcu, ki je pred nekaj leti umrl v izgnanstvu v Argentini. Je razveseljivo, da se to umetniško kvalitetno delo po dolgem premoru zopet povrne na repertoarje slovenskih gledališč.

PREVOD PERZIJSKEGA PESNIKA V SLOVENŠČINO

V slovenskem prevodu so izšle pesmi perzijskega pesnika Omarja Hajama „Rubajati“. Hajam je poleg Firdusija in Hafisa najznamenitejši orientalski pesnik. Živel je v 11. stoletju ter so njegove kratke štirivrstične pesmi izčiščeni izraz orientalske miselnosti. Svetovni javnosti so postale dostopne šele po angleškem prevodu Edvarda Fitzgeralda. Na angleško izdajo se je oprl tudi prevajalec v slovenščino pesnik Alojz Gradnik. Uvod slovenskemu prevodu je napisal prof. Janko Lavrin, slovenski rojak, ki je bil dolga leta profesor za slavistične vede na univerzi v Nottinghamu (Anglija), ki živi sedaj v pokoju v Londonu.

ROMANJE GORIŠKIH SLOVENCEV NA BARBANO

Tudi letos so slovenski verniki goriške nadškofije priredili že tradicionalno romanje k starodavnemu Marijinemu svetišču na otočku Barbani pri Gradežu. Dne 11. avgusta se je tam zbralo nad tisoč Slovencev, da se poklonijo nebeski Gospe. Prišli so se jim tudi rojaki iz tržaške škofije in sta bili posebno številni skupini iz Doline in Trebe pri Trstu. Ker so nastopile težave s prometnimi sredstvi, so se nekateri slovenski ribiči s tržaške obale podali na romanje kar s svojimi barkami.

Vso dopoldne so se vrstile službe božje, a popoldne je bilo posvečeno stanovskim govorom. Zaključili so romanje z blagoslovom in rožnim vencem.

SLOVENSKI DOM V ARGENTINI

V Lanusu pri Buenos Airesu so dne 15. julija imeli likof. Na ta dan je bil dograjen in pokrit s streho prvi slovenski dom v Argentini, ki bi naj po namenu graditeljev postal zbirališče Slovencev v argentinski prestolnici.

nedavni prepovedi komunistične stranke v Zapadni Nemčiji, je odvrnil, da je on sedaj na počitnicah na Koroškem, ter da „bonnsko politiko delajo v Bonnu in ne v Celovcu.“

Med raznimi družabnimi prireditvami pa je treba omeniti tudi sprejem na italijanskem in jugoslovanskem konzulatu. Obe državi imata na razstavišču svoje paviljone. Italijanski paviljon je bil posvečen Trstu kot središču pomorske trgovine, jugoslovanski pa je kazal značilne proizvode Slovenije in Hrvatske.

Promet na razstavišču je bil zelo živahen, tudi obseg letošnjega sejma je bil večji, vsaj glede števila obiskovalcev in veselja park je bil zelo dobro obiskan. Vendar pa med gospodarskimi strokovnjaki prevladuje mnenje, da letošnji sejem ni prinesel posebnih novosti.

Skupno število obiskovalcev je bilo 284.927, to je 34.000 več kot lani.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

PO ENAJSTIH LETIH

Zabrnal je zvonec. Na vratih je stal deček iz sosesčine, višješolec, odkritega, živahnega obraza.

„Ali imate morda kaj čtiva zame?“

„Seveda, toda, ali vam je zmanjkalo ‚Comic Strips‘ (ameriške šaljive slikanice, op. prev.) za preko nedelje?“

Deček se je nasmehnil in odvrnil: „Uganili ste. Pobral mi jih je prijatelj, za kino danes tudi nimam denarja. Zato sem tukaj.“

„Zato torej. Vsedite se pred knjižno omaro in si kar sami izberite.“

Večminuten molk. Mladenič je iskal. Najprej na polici v višini njegovih oči. Pred njim so bile knjige o marksizmu, komunizmu, o Sovjetski zvezi, začenši z Marksom, na koncu pa Monnerot „Vojna, za katero gre.“ Mladeničev pogled se tukaj ni ustavil. Dvignil je oči na višjo polico. Tam je bila sociološka, psihološka in socialno-psihološka literatura. Bežno so šle preko nje dečkove oči.

Sedaj se je sklonil, da premeri s pogledom spodnje predale, kjer so v gosti vrsti stali predvsem klasiki. Obrnil se je. V njegovih očeh je bilo videti zadrego.

„Ne morem ničesar primernega najti. Ali nimate romanov, zanimivih romanov. Čisto vseeno kaj.“

„Seveda imam. Nekaj zanimivih romanov je čisto na levi strani, v tretjem predalu spodaj, poleg knjig o koncentracijskih taboriščih.“

„Poleg česa?“

„Poleg knjig o nemških koncentracijskih taboriščih.“

„Teh pa res nisem nikjer videl. Ali je kaj takega tudi na svetu?“

„Seveda, tudi kaj takega je na svetu.“

Mladenič je namršil obrvi: „Hm, to bi me pa zanimalo. Katere knjige pa so to?“

„Tukaj, teh pet knjig.“

„Tako, potem bom pa zaenkrat vzel eno s seboj pod pazduho. Na primer tole, — ni tako debela kot druge.“

Bila je leta 1948 v Hamburgu izdana knjiga „Vrata so se odprla“. — Izvirno in uradno poročilo o angleški podporni akciji za Belsen z uradnimi fotografijami in kratkim pregledom izpod peresa Rudolfa Küstermeisterja. — Pisatelj knjige, Derrickington, je v zasebnem življenju novinar. Leta 1945 je bil nadporočnik britanske vojske.

Mladenič je z zahvalo odnesel knjigo s seboj.

Naslednji dan, ponedeljek popoldne je že prišel nazaj, s knjigo pod pazduho.

„No, ali ste jo tako hitro prebrali?“

Najprej izraz zadrege in potem obotavljajoč glas: „Ne, sploh ne; sploh nisem prav prišel do tega, da bi jo čital.“ Glas se mu je zataknil in zadrega je bila še večja. Potem pa se je ogasil, z gotovimi in hitrimi stavki: „Moj oče noče, da bi jo čital.“

Pravi, da je vse skupaj strašno pretirano; in samo po sebi umevno, slike sploh niso pristne. In za mladineča, ki leta 1945 še niti v šolo ni hodil, to vobče ni primerno čtivo. Take knjige bi bilo treba danes naravnost prepovedati, — je dejal, — ker okužujejo ozračje.“

„A takol!“

Molk.

Potem pa nekoliko počasneje, negotovo:

„Ali ne mislite tudi vi tako?“

„Ne, jaz sem prav nasprotnega mnenja.“

„Hm!“ — Na obrazu mu je bilo čitati zagato, vprašanja in dvome.

„Vi sicer zelo veliko date na mnenje vašega očeta, ali ni res?“

„O ne, nikakor ne, ne vedno. Večkrat sem čisto drugačnega mnenja kot moj stari. Vendar v tem primeru...“

„...ste pa gotov, da ima prav?“

„Da, tako je pravzaprav. Ampak, poslušajte, ali Vi verjamete to, kar piše v tej knjigi? Mogel sem prebrati samo prvih 20 strani (moj oče mi jo je potem meni nič tebi nič vzel iz rok in jo dal materi, ki mi jo je pravkar stisnila v roko, da vam jo naj takoj sedaj dam nazaj) — ali vi vse to verjamete?“

„Če jaz to verjamem? Jaz vem, da je bilo prav natančno tako in nič drugače, v Belsenu, v Auschwitzu in v mnogih drugih ta-

boriščih, povsod križem Evrope, kjer je Hitler imel oblast.“

„Vi veste to? Pa saj niste bili zraven — ali...“

„Ne, seveda ne.“

Mladenič je v zadregi; obrača knjigo v rokah. Nato se obrne k knjižni omari in jo položi nazaj na njeno mesto, prav v špranjo med „SS-ovska država“ in „Pod tujo zastavo“.

Potem je spregovoril živahno, kot da bi se čutil olajšanega: „Morda pa le najdem kak roman?“

„Gotovo, počakajte, da vam pomagam pri iskanju. Zelo mnogo romanov namreč nimam. Evo, tu je nekaj modernih del, Amerikanci in Francozi. Na primer tale: „Dnevnik vaškega župnika“, ali „Satanovo sonce“, obe je spisal George Bernanos. „Dnevnik vaškega župnika“ bi morda bil za vas še najprimernejše čtivo.“

„Nikoli slišal o njem. Ali je katoličan, tale Bernanos?“

„Da.“

„Ne, ne potem raje pustimo tole. Mi namreč nismo katoličani.“

„To vendar nič ne del!“

„Da, in sploh, to so gotovo zelo krščanske knjige in zgodbe, ali ne?“

„Da, to bi se že lahko reklo.“

„Hm! Ne, to pa gotovo ni nič zame. In moj stari bi se strašansko čudil, če bi videl, da berem kaj takega.“

„No, moj dragi, potem sva pa skoraj na

koncu. Izgleda, kot da res nimam nič primernega za vas. Razen če, — trenutek — tu sta vendar Fontane in Thomas Mann. Morda zbirka novel ali pa „Buddenbrookovi“?“

„Thomas Mann? Fontane? „Buddenbrookovi“ smo začeli brati v šoli. Da bi vi vedeli, kako se nam je takrat začelo zehati! Strašen dolgčas! Ampak, kaj pa je to? Feuchtwangerjev „Žid Süß“! To bo pa najbrž nekaj zame?“

„Nisem prav gotova. To je velik zgodovinski roman. V njegovem središču stoji neki Žid, ki je pred nekaj stoletji živel v Stuttgartu in tam igral veliko vlogo. Pisatelj je pa tudi Žid; leta 1933 je moral oditi v tujino.“

„Tako, spisal jo je neki Žid. Škoda! Zgodovinske romane imam rad. Toda če moj stari najde pri meni tole...“

„Kaj potem?“

„Nimam pojma. Ampak v vsakem primeru sem popolnoma gotov, da židovskih knjig ne bi rad videl pri meni.“

„Tako!“

Molk.

Mladenič se je poslovil. „Škoda, da nisem mogel najti ničesar primernega.“

(Regina Fontane v „Frankfurter Heften“)

Kako je bilo v minulih časih na Radišah

(Po zapiskih L. P. priredil *)

Kmetje so privlekli puške in pihavnike iz skrivališč ter si nad divjačino hladili svojo dolgo zadrževano jezo za vso škodo, ki jim jo je povzročala prej, ko je bila pod grofovsko zaščito. Neusmiljeno so postrelili vse, kar jim je prišlo pred oko in skorajda iztrebili vso divjad. Zadnjega jelena na Radišah je ustrelil Janez Drobivnik, pd. Pridovnik na Kopajnikovji njivi blizu hiše.

Svoboda zase, a ne za svoje hlapce

Drugi kmetje, ki pa niso imeli pušk, ali pa ne veselja do lova, so pa posedali po gostilnah, kvartali, modrovali in popivali ter se veselili neomejene zlate svobode. Zapravljali so denar, če so ga imeli, ali pa delali dolgove, če jim je kdo dajal na up.

Tudi hlapci, dekle in kajzarji, ki so doslej težko prenašali zaničevanje in prezir, so se začeli zavedati svojih pravic. Pričakovali so v novih geslih svobode in enakosti tudi boljše čase zase in predvsem izbris razlike med gospodarji in hlapci. Tako so tudi oni začeli posnemati svoje gospodarje, ki so v brezdelju veseljačili. Svoboda je prinesla tudi vsem pravico, da so se lahko po mili volji ženili, tudi če niso imeli posestva ali obrti od katere bi mogli živeti in vzdrževati družino, kakor je zahtevala postava dotlej.

Tako so se začeli ženiti med seboj dekle in hlapci ter „strici“ in „tete“ po kajžah. Marsikateri par, ki se je prej več ali manj na skrivaj „rad videl“ in je hotel sedaj to razmerje tudi pred svetom in cerkveno oblastjo v red spraviti. To seveda ni bilo prav kmetom, ki so godrnjali, češ, kdo bo pa redil te številne družine; in, kdo bo še služil, ko se bo lahko izmuznil v kako kajžo, se oženil in dobro živel na breme gruntov.

Kot so se kmetje zase veselili, da so bili rešeni grofovskega podložništva in tlake, pa niso hoteli razumeti, da bi naj tudi tisti, ki je bil revnejši in družabno mnogo na slabšem od njih, imel pravico do svobode in enakosti.

Župnikove težave z nevednimi ženini

Gospod župnik so imeli velik križ s temi mladimi in starimi novoporočenskim pari. Morali so jih poučiti o osnovnih krščanskih resnicah ter molitvah, da bodo kot zakonci znali vzgajati svoje naraščaj. Ta pouk je pa bil zategadelj tako težak in zamuden, ker skoraj nihče ni znal ne brati in ne pisati. Ves pouk se je vršil ustmeno, molitvice in krščanske resnice ter zapovedi so jim morali tako dolgo ponavljati, da so se jim vtisnile v spomin.

čelo primanjkovati sape. Strahotno je bilo zagatno. Prišli smo namreč pod morsk gladino in zaradi česa je bila neznosna vročina. Mrtvo morje samo leži 200 m pod morsk gladino.

Vozili smo skozi Jeriho. Figovih dreves smo videli precej. Gotovo je med njimi bilo eno, na katerega je splezal Zahej, da bi videl Jezusa.

Potem smo se zopet začeli dvigati po vijugasti, samotni in skalnati cesti. To je pot usmiljenega Samaritana, ki je prihajal iz Jeruzalema v Jeriho. Na taki poti res ni težko pasti med razbojnike.

Kmalu smo zagledali pred seboj v večerni zarji visoke stolpe Jeruzalema. Radostno smo prepevali psalme in hvalnice iz brevirja. Nismo vedeli, kako bi dali duška veselju, ki je prekipevalo ob pogledu na sveto mesto.

Že skoraj v temi smo vozili ob vznožju Oljske gore. Toliko, da smo razločili še potok Cedron, preko katerega smo se povzpeli navgor proti obzidju mesta. Skozi vrata sv. Ane smo prvokrat stopili na sveta tla.

Še nekaj korakov in prišli smo v samostan francoskih patrov „Belih očetov“, ki so nam nudili gostoljubnost za ves čas bivanja v arabskem Jeruzalemu. Mesto si delita namreč dve državi: Jordanija in Izrael.

(Se nadaljuje)

Dr. Franček Šegula:

29

Petdeset dni po Jutrovem

(Opis potovanja v Sveto deželo)

Ob mraku, ko je postalo hladneje, smo se vrnili nazaj v Irbid, kjer smo tudi prenočili.

Drugo jutro smo se odpeljali po glavni cesti Damask-Amman. Skozi mestece Hosn smo prišli v Ajlun, kjer smo ležli zopet po razvalinah križarskega gradu. Imeli smo lep razgled na Palestino, posebno pa na reko Jordan in njen pritok Yabok.

Proti večeru smo prišli v prestolnico Jordanije — Amman. Tod mimo teče reka Jabboq (izg. Jabok), preko katere je šel oče Jakob, ko se je vračal iz Mezopotamije v Palestino, kakor beremo v Prvi Mojzesovi knjigi 32, 23-24. Toliko je bilo še dnevne svetlobe, da smo lahko slikali.

Odložili smo prtljago v prenočiščih „Hotel Park“ in „Restaurant Central“. Nato smo si šli ogledat mesto. Zvečer je bilo še najbolj prijetno. Podnevi bi ne zdržali na razbeljenem tlaku.

Preko Jerihe v Jeruzalem

Naslednje jutro smo krenili zgodaj iz mesta, da si ogledamo daljno in bližnjo okolico jordske prestolnice.

Po eno in pol urni vožnji proti severu-zapadu smo prišli na goro Nebo, odkoder

je Mozes pred smrtjo motril obljubljeno deželo (prim. 5. Mojzesovo knjigo 32, 49). Zares lep pogled na Jeriho, Mrtvo morje in Jeruzalem. Kdo bi mogel popisati naše navdušenje, ko smo prvokrat imeli pred seboj ilj našega potovanja — Jeruzalem!

Tukaj vidimo tudi prvokrat uraden napis „Terra Sancta — Sveta dežela“. Frančiškani — čuvarji Svetih krajev, so izvedli tukaj veliko izkopavanj. Odkrili so Mojzesov tempelj in vodnjak iz 4. stol. pred Kr. Iz preostalega kamenja so zopet obnovili staro baziliko.

V Madabi smo si ogledali svetovnoznan mozaični zemljevid Svete dežele iz VI. stol. po Kr.

Z griča Aroer smo strmeli v skalnato in globoko strugo reke Arnon. Kakor nekoč Izraelci na poti v obljubljeno deželo, smo se tudi mi ustavili v kraju Dibon, ki se danes imenuje Dhiban. Kraj je znan po izkopavinah za svetopisemsko vedo. Našli so svetovnoznan napis moabskega kralja Meša, ki je premagal Izraelce.

Pozno popoldne smo se vrnili prašni in potni nazaj v Amman. Kljub temu smo bili dobro razpoloženi. Vsakogar je bodrila vesela zavest: še danes zvečer bomo v Jeruzalemu.

Iz Ammana je pot nadaljevala vedno navzdol. Vozili smo proti Jeruzalemu. Preko račili smo ga blizu Mrtvega morja. Toda, joj! Na velikem mostu Allembi nam je za-

Skratka, svoboda je v začetku prinesla v radiške Gure veliko zmešnjavo in trenejši ljudje so na tihem zdihovali in prosili, da bi Bog dal, da bi bilo te neomejene svobode že enkrat konec, kajti drugače se bodo kmetije „shaužvale“ (propadle) in družine poginile od lakote, ker nihče ni več hotel delati, vsi so le na svoj način pojmovali in uživali svobodo.

Le počasi so se pa razmere začele ustaljevati. Tudi razvoj industrije je iz desetletja v desetletje počasi spreminjal način življenja na kmetih. Cenejši in pogosto ličnejši industrijski izdelki so začeli spodrivati domačo obrt, ki je počasi zamirala. Ljudje so raje kupovali že izdelano obleko in orodje, ki je bilo pogosto tudi bolj praktično. V marsičem je bilo kmečko delo s tem olajšano. Stare, nerodne vile, ki so jih izdelovali kovači so nadomestile praktičnejše, izdelane v tovarnah, tako tudi srpi, žage, kose, sekire in drugo orodje. Proti koncu prejšnjega stoletja se je začel beg z dežele v mesta in posli so postajali redkejši in dražji. Zato so kmetje začeli kupovati razno strojno orodje, kot slamoreznice, mlatilnice na viteljski pogon (Göpel), da z njimi nadomestijo človeško delovno silo. Začenjali so tudi opuščati pridelovanje žita, ki so ga še sejali zgolj za domačo potrebo. Sicer pa so bližnje njive spremenili v travnike, oddaljeneje pa pustili, da so se zarastle in se naravno pogozdile. Le pridelovanje krompirja se je iz leta v leto večalo. V glavnem so se kmetje vrgli na rejo goveje živine in prašičev. Dočim je žito stalno izgubljalo na ceni, pa je cena mleka, mlečnih proizvodov in klavne živine iz leta rasla, sporodno s porastom mest in drugih industrijskih središč, kjer so kmetje zlahka spravljali v denar svoje nove pridelke.

Težaven gospodarski položaj kmetov v minulem stoletju

Vendar je ta preokret bil zvezan s precejšnjimi gospodarskimi težavami. Od leta 1848 pa do leta 1900 je v naših vaseh mnogo kmetij prišlo na boben ter je sorazmerno precej zemlje menjalo lastnike. Vendar so vaščani kot skupnost skrbno čuvali svojo zemljo in so sami pokupili propadle domačije, tako da zemlja ni prišla v roko tujcu. Večji posestniki so v denarnih stiskah prodajali posamezne kose zemlje manjšim kmetom, ki so jih kupovali, da izboljšajo svoj položaj.

Nekateri srednji in večji posestniki so pa v gospodarskih težavah posegli po gozdu in v tej dobi se je začelo pretirano izsekavanje naših gozdov, ki traja prav do današnjih dni. Pri tem so največ zaslužili razni trgovci in prekupčevalci, ki so iz leta v leto bogateli in njih število je stalno naraščalo. Kmetje v svoji nevednosti niso znali oceniti vrednosti svojega lesa. Ni se še takrat merilo po kubičnih metrih, kot danes, ampak „počez“ to je ena parcela za gotovo vsoto. Trgovci je seveda imel bolj izurjeno oko, in je znal bolje oceniti množino lesa na parceli.

(Dalje prihodnjič)

Kako je dobil Krtačarjev Lojz slabo vest

(Nadaljevanje s 6. strani)

dobili novo vest in policija je morala podvojiti število nadzorstvenih organov, da je vzdržala red.

In zgodilo se je nekega dne, da je prišel v mesto Krtačarjev Lojz, saj ga poznate, tam pod Dobračem je doma.

Prišel je torej Lojz v mesto, ker je imel opravka po neklih uradih in ko je zavil v glavno cesto, je obstal z odprtimi usti. Toliko ljudi še ni videl na enem kupu. Kaj neki to pomeni? Nesreča se ni zgodila, ker ni ženskega vršiča, pa tudi krvi ali polomljenega avtomobila ni nikjer videti. Mogoče dražba! „Ej, to bi bilo nekaj!“ si je mislil Lojz. „Mogoče lahko kupim par copat za mojo ženko. Jeseni je reva, če jo začne trgati.“

Ko pa se je s komolci in pestmi, ne oziraje se na kletvice in ogorčeno ugovarjanje ljudi, preril v prodajalno, je spoznal svojo zmoto. Gledal je in gledal in se ni mogel načuditi.

„Glej ga no šmenta! Ta je pa dobral! Kaj si ljudje vse izmislijo, Bog jih nima rad!“

Ravnokar je vstopil gospod, ki je bil gotovo visoka osebnost, kajti pripeljal se je s krasnim avtomobilom in že na obrazu se mu je poznalo, da je vaje ukazovati. Malomarno je zahteval zamenjavo vesti, plačal operacijo s šopom bankovcev in s povzdignjeno glavo zopet zapustil prodajalno.

To je napravilo nepopisen vtis na Lojza. Ko ga je prodajalec vprašal, česa želi, Krtačarjev Lojz ni dolgo pomišljal:

„Veste kaj, očka, strašno slabo vest imam, ker sem oni dan vrgel v mežnarjevo vrečko gumb namesto groša. Če ste res tako prebrisani, pa mi dajte lepo, čisto, novo dobro vest, da bom lahko zopet spal.“

Prodajalec je že segel po škatljico na polici, a Lojz je brž dejal:

„Nak, očka, tistole mi dajte, ki jo je ta fini gospod izpustil! Prav rad bi imel enkrat gosposko vest.“

„Izvolite! Toda na vašo odgovornost.“

„Kaj pa, kar sem z njo!“

Lojz je zazijal in nekaj mu je sifrotalo v usta ter spozelo po požirniku v globino. Požrl je slino in ugotovil, da ima nenadoma kaj čuden okus.

Ko je bil Lojz zopet na cesti, se ga je polastil nek tuj, nenavaden občutek. Bilo mu je, kakor, da

ga vsi ljudje pozorno in nezaupljivo gledajo. Večkrat se je moral proti svoji volji ozreti, če gre kdo za njim.

„Hentana reč, saj nisem ničesar ukradel!“ Lojz je pospešil korake.

Spomnil se je, da ima opravka pri oblasteh. Toda nenadoma mu je postalo nekam tesno ob tej misli in ko je srečal uniformiranega človeka, ki ga je ostro pogledal, mu je stopil znoj na čelo.

„Vročina bo, ki me trapi“, se je Lojz otresel nezane tesnobe.

Puch Moped in Haller motorna kolesa, kolesa vseh vrst, motorna kolesa: Puch-Adler, Horrex, Triumph, KTM itd. dobite pod ugodnimi plačilnimi pogoji pri

JOHANN LOMŠEK
ŠT. LIPŠ Post EBERNDORF

Naptil se je v nek urad, da mu izstavijo razne listine.

Tam je moral odgovoriti na množico vprašanj. Glas se je tresel Lojzu, ko je odgovarjal. Ko so ga vprašali, kje je bil med vojno, ni spravil glasu iz sebe, da bi povedal, da je sedel štiri leta v taborišču pri Dresdenu. Čutil je, kako mu polzijo po grlu navzgor tuje besede, ki niso izvirale iz njegove podzvesti.

Ko pa je nekdo vprašal: „Ali ste bili pri stranki?“ Če ste bili, kakšno mesto ste zavzemali?, se je Lojzu nenadoma zameglilo pred očmi in v paničnem strahu je planil skozi vrata, po stopnicah in jo ucvrl, kar so ga noge nesle, iz mesta.

Ves zasopel se je vsedel na kup gramoza.

Tedaj je polagoma doumel: „Vest. Gosposka vest in nič drugega. — Presneto sem se urezal! Kdo bi si bil mislil, da ima tako fin gospod tako slabo vest! Mi je bila pa že moja vest z gumbom ljubša.“

Toda v mesto nazaj se ni upal, tudi domov ga ni gnalo. Kaj naj počne? Ves obupan se je Lojz pra-

witsch, Klagenfurt, Alter Platz 28, telefon 31-11.

Orke za portal pri Jenoch, Tudi Neon-razsvetljava. Klagenfurt, Herrengasse 14.

NAPRODAJ

KLAVIRJE, HARMONIJE, NOVE IN RABLJENE dobite najboljše vsak čas, kakor tudi pohištvo, oblaženo pohištvo, žimnice, prešite FRANZ KREUZER'S Wtw. Celovec-Klagenfurt, Kardinalpl. 1

Za pomlad kupite blago in perilo dobro in po nizki ceni pri STOFF-SCHWEMME, Klagenfurt.

Tudi Vam bo napravilo to veliko veselja, če bo Vaša družina spala dobro. Zato pustite tudi Vi specializirati Vaše modroce pri OKORNU. Če jih zjutraj prinesete, jih zvečer že spet lahko dobite. — OKORN, Klagenfurt, Völkermarkter Platz.

Šopke za primicije in ženitovanja dobite samo pri „PRINCESS“, Klagenfurt, Alter Platz 34, tel. 20-36.

skal za ušesom, ko opazi, da se je nedaleč od njega ustavil avtomobil. Iz prednje gume je uhajala sap. Nekdo izstopi iz vozila, — Lojzu se skoraj zakotalijo oči iz jamic, — bil je oni gospod, katerega slabo vest je ubogi Lojz nosil v sebi.

Krtačarjev izpod Dobrača je bil znan, da ima dobre pesti...

Ko so usmiljeni ljudje pobrali finega gospoda, mu je manjkalo troje zob, obraz pa je kazal vse mavrične barve, od rdeče do vijoličaste.

Lojz pa se je kljub vsem pomislekom vrnil v mesto. Prišel je ravno še o pravem času, pravkar so hoteli zapreti prodajalno. Starec s sivo brado se je

menda ustrašil bojevitiga izraza v Lojzovih očeh, zato mu je brž še postregel. Na njegovo željo je poiskal iz zaboja Lojzovo staro vest in mu jo zamenjal za gosposko.

Lojz je olajšan vzdihnil. Pri vratih pa se je še enkrat obrnil:

„Tistole spako pa kar v ogenj vrzite, saj še za v ogenj ni!“

Pri oblasteh ta dan sicer ničesar ni opravil, zato pa se je vrnil domov s spoznanjem, da ima Lojz izpod Dobrača kljub gumbu v mežnarjevi vrečki boljšo vest, kakor marsikateri gospod iz mesta.

Ljubija.

OBISK V TOVARNI ŽGANIH IN BREZALKOHOLNIH PIJAC:

„Adria-Getränke“

„Iz malega raste veliko“ — ali „Kamen do kamna palača“, — tako bi mogli označiti podjetje, katero je z neutrudljivo vneto in veseljem do dela in s tem uspeha ustvaril njegov lastnik g. inž. BARISIC. V nekdanji tovarni minija je danes velika zaloga vseh vrst žganih pijač, likerjev, sadnih pijač itd. Med vsem tem so stroji in marljive roke sortirajo pošiljke, ki gredo širom po deželi.

Izbira je res velika. Navedli bi samo nekaj specialitet za sladokusce in dobre poznavalce: od vin bi najprej omenili znano močno in aromatično dalmatinsko vino dingač, ki se je v zadnjih letih izredno uveljavilo tudi na Koroškem. „Adria“ ima — mogoče v razliko z mnogimi drugimi, kjer je dingač le bolj po imenu — res pristni dingač in po kaj nizki ceni. Od ostalih inozemskih vin je treba omeniti svetovno znana španska, portugalska in škotska vina kot n. pr. „Samos“ itd. Seveda so na razpolago tudi izborna domača vina. Posebno ce-

V ŽRELCU — EBENTAL PRI CELOVCU

njena žgana pijača pa je „Adria Fernetta medicinal“. To je želodčni liker, zdravilno žganje izredno dobrega okusa, sestavljen po lastnem receptu in sadnih iz daljnje Indije in ostalega orijenta. Lastnik je inž. kemije in ima vse strokovne zmožnosti, saj je iz rodbine, ki se je rodove nazaj že bavila z žganjem sadja in sokov.

Preiti tudi ni mogoče njegove pristne bosanske slivovke, ki je pojm zase in užitek za vsakega ljubitelja dobre kapljice. Te prednosti domačega podjetja smo navedli in s tem hoteli opozoriti krog naših čitateljev — predvsem gostilničarje, naj se o vsem tem prepričajo, ker bodo nedvomno tudi potem ostali gosti tovarne „Adria-Getränke“.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 26. avgusta: 07.20—07.25 Duhovni nagovor — 07.25—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — PONEDELJEK, 27. avgusta: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Slovenske narodne. 18.45—19.00 Za našo vas. — TOREK, 28. avgusta: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Zdravniški vedež: Higiene mleka. (II del) — SREDA, 29. avgusta: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Kmečki koledar. — 18.45—19.00 Spanček zaspanček, črn močic... — ČETRTEK, 30. avgusta: 14.00—14.30 Poročila, objave. J. Špicar: Semen. (Zvočna slika) — PETEK, 31. avgusta: 14.00—14.30 Poročila, objave. Trdi orehi — uganke za staro in mlado. — 18.45—19.00 Skladbe za saksofon in klavir. — SOBOTA, 1. septembra: 09.00 do 10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.30 do 19.00 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi. — NEDELJA, 2. septembra: 07.20—07.25 Duhovni nagovor. — 07.25—08.00 s pesmijo pozdravljamo in voščimo.

KMETJE, POZOR!

PRI

Machater-Schaller

v Mühlboden, P. Feistritz/Drau

dobite motorna vozila, vozove vseh vrst, univerzal-priklopne tip K 1.5, 2, 2.5 in 3 za male traktorje in konjsko vprego. — Nadajete dobite razne vozove za konjsko vprego, traktorje, priklopne in brane.

Dobavljamo vsak čas in takoj z garancijo.

DUNAJSKI MEDNARODNI SEJEM

Od 9. — 16. septembra 1956

Moda, luksuz, gospodinjstvo, dnevna uporaba — tehnika, stroji, orodje — Kmetijska in gozdarska razstava; POSEBNA RAZSTAVA: „Kmet, ohrani tvojo zemljo zdravo in dvigaj donose!“ — Živinska razstava: konji, govedo, ovce (poskušnja ovčjega mesa) — Razstava kmetijskih strojev s predavanjem — hranila in nasladi, vinska poskušnja. — POSEBNA RAZSTAVA: „Tehnika v gospodinjstvu“, „Transport in pošiljke“, Iznajditeljska razstava. — Novo znamenje Dunajskega velesejma: 150 metrov visoki reklamni stolp Mannesmann-ovih cevi Düsseldorf. —

18. OFICIJELNA KOLEKTIVNA RAZSTAVA INOZEMSTVA

(prvič: Kitajska — Pakistan — Portugalska)

25-odstotni popust pri vožnjah z vlakom in avtobusom — VELESEJMSKE IZKAZNICE pri deželnih trgovinskih zbornicah, deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah ter vseh posebej označenih prodajalnicah.

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 S (in 10% davka). — Narečilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT

STADTTHEATER

24.—28. 8.: Cinedascope barvni film „Die purpurrote Maske“ (ni za mladino).

29.—30. 8.: „Das Mädchen aus dem 3. Stock“ (ni za mladino)

PRECHTL

24.—27. 8.: Barvni film „Am fernsten Horizont“ (ni za mladino)

Od 28. naprej „Lustige Musikanten“.

VOLKSKINO

Od 24. 8. naprej barvni film „Santa Lucia“ (Viko Torriani)

KAMMERLICHTSPIELE

Od 24. 8. naprej „Ein Mann, namens Peter“

PLIBERK

25.—26. 8.: „Des Königs Admiral“ (ni za mladino)

28. — 29. 8.: „Liebe am Scheideweg“ (ni za mladino)

Pletilne stroje: Knittax M2 in Rapidex dobite poceni pri ELEKTRO-ECK Ing. H. Seneko.

INS SCHWARZE GETROFFEN

HAT WARMUTH WIEDER MIT SEINEM SOMMERSCHLUSS-VERKAUF!

FÜR DAMEN:

Damenkleider bunt desiniert, ab 25.—
Damen-Gabardineshosen, in schwarz, grau, braun 39.—
Damen-Makopulli (Marke Montfort), in verschiedenen schönen Modellen, alle Modifarben, einmalige Restposten 15.—
Damen-Sommernachthemden, in schönen Dessins 25.—
Nachthemden aus wunderschönem Lavable 45.—
Trägerschürzen aus buntkariertem Zephir 9.80
Damenstrümpfe, halb geschenkt! aus Baumwollrippe, der gute Wirtschaftsstrumpf 7.60
Seidenflorstrümpfe mit Nylonverstärkung und schwarzer Naht 8.—
Perlonstrümpfe, Modifarben, auch schwarze Naht 15.—
Perlonstrümpfe mit Zierrahmen und schwarzer Naht oder extrastark 18.—
aus Perlon, bitte beachten Sie die Maschenfeinheit: 75 gg Sonderpreis 21.—
Damenlederhandschuhe, alle Modifarben, Restposten, ab 38.—

FÜR HERREN:

Herren-Modeshosen, lang, in allen Größen 88.—
Herren-Sportsakkos, in mehreren Dessins, seidengefütert 99.—
Heren-Strapazanzug, komplett, seidengefütert, Gr. 44 u. 46 160.—
Kammgarn- und Freskoanzüge, in vielen modischen Mustern und Farben, ein- oder zweireihig, ganz seidengefütert 590.—
Schnürsamt-Sakkos „Trenker“ in allen Farben 280.—
Ledermäntel, Ausnahmepreis! 99.—
Lederol-Lumberjack, in allen Größen, wetterfest 60.—

Khaki-Hosen, lang, in allen Größen 29.—
Zeughosen, lang, Strapazausführung 49.—
4 Stück Herren-Strapazhemden, aus reinem Baumwollcreton, lange Ärmel, hübsch gemustert 100.—
Seidentrikot-Unterhosen, prima Qualität 15.—
Sockets, einfarbig, reine Baumwolle, mit Nylon verstärkt 5.80
Herensocken, einfarbig, reine Baumwolle, mit Verstärkung 6.80

FÜR KINDER:

Kinderstutzen, reine Baumwolle, alle Größen 5.—
Knaben-Polohemden, Charmeuse, färbig, Halsweite 26 bis 35, begrenzte Mengen! Rasch zugreifen! 15.—
Kleidchen, bunt gemustert, für 1—4 Jahre 22.—
Buntgemustertes Kleiderl, für 5—14 Jahre 30.—
Campinghoserl, aus Gabardine, kurz für 2—6 Jahre 18.—
für 8 bis 14 Jahre 22.—
Mädchenschürzerl aus Buntdruck alle Größen bis 14 Jahre 9.90
Knaben-Fustianhosen kurz, Gr. 3—7 22.—
Größen 8 bis 12 26.—

STOFFE:

Wäsche- und Kleidervistra, in schönen Dessins und allen Farben per m 6.—

Schürzendrucke, 80 cm, reine Baumwolle 8.—
Kleider- und Hemdenzephire 8.80
Krepp-Georgette, 90 cm, in schwarz, weiss und Modifarben, einmaliger Abstoppspreis, per m 10.—
Einfarbige Fantasieblusenstoffe und Pikees in vielen Modifarben, per m 10.—
Baumwoll-Pikees in schönen, modernen Dessins, per m 13.—
Kräuselkrepp, der moderne Sommerstoff 10.—
Shantung, alle Pastellfarben 15.—
Kleider- und Blusenpopeline, gestreift oder gemustert, 80 cm und 90 cm 15.—
Kleiderseiden und -Brokate, sensationell! 15.—
Biedermeier-Popeline, für Kleider und Blusen, 80 cm und 90 cm per m 20.—
Perlonreste, 80 und 90 cm, modernste Dessins, per m 15.—
Schossencord, 140—150 cm Breite, grau 30.—
Woll-Pepita, 140 cm 55.—
Ballonseide, 140 cm in drapp, grau, gelb, tabakbraun, erdbeerrot, einmalige Restpost! 39.—
Bordürenrockstoff 40.—
Cord für Knabenhosen und -Anzüge, 140 cm 15.—
Sportnoppn für Knabenanzüge, 140 cm 50.—
Reste und Restbestände sind grosszügig verbilligt! Flickreste schon ab 10 Groschen! 35.—
„FÜR ALLE KREISE — KLEINE PREISE!“

WARMUTH - VILLACH

HAUPTPLATZ 22

